

Eşdizimlilik Görünümleri Dilde Bilişsel Yapılanmaya İlişkin Ne Söyler? Türkçede “Aşk, Sevgi, Sevda” Sözcüklerinin Derlem Temelli İncelenmesi

DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞE EDA GÜNDOĞDU*

Öz

Eşdizimlilikler bütün dillerde tipolojik bir özellik olarak değerlendirilen, bir sözcüğün belirli bir dizgede anlamlı tekrarlarla kullanıldığı diğer sözcüklerle oluşturduğu dilsel örüntüler olarak tanımlanabilir. Bu açıdan aynı bağımlı dizinde eşdizimlilik sergileyen adların en temel ortaklığı, belirli bir anlamsal alanı paylaşmalarıdır. Bu çalışmada, eşdizimsel örüntüler aracılığıyla dildeki bilişsel yapılanmaya ilişkin ne tür çıkarımlar yapılabileceği konu edilmektedir. Çalışmada Türkçede yakınanlamlı olarak değerlendirilmelerine rağmen farklı dizgesel kullanımları ve gönderimleri olan “aşk, sevgi, sevda” sözcüklerinin bağımlı dizin görünümüleri, Türkçe Ulusal Derlemi 3.0 (TUD 3.0) aracılığıyla ele alınmış ve gönderimde buldukları anlam içeriklerinin hangi bilişsel çerçevelendirmelerle dilsel düzleme yansıdığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. İnceleme konusu sözcüklerin birbirine oldukça yakın anlamsal alanları paylaşmasına rağmen, büyük oranda farklı sözcüklerle eşdizimlilik sergilediği ve bu eşdizimsel örüntülerin anlambilimsel söylem ezgisi açısından farklı duygu değerlerine sahip olduğu, bu açıdan Türkçede aşk, sevgi ve sevdaya ilişkin kavramsallaştırmaların bilişsel açıdan farklı deneyimler sonucu tanımlandığı elde edilen önemli bulgular arasındadır.

Anahtar sözcükler: Eşdizimlilik, anlambilim, bilişsel yapılanma, derlem.

WHAT CAN COLLOCATION APPEARANCES SAY ABOUT COGNITIVE STRUCTURING
IN LANGUAGE? A CORPUS BASED ANALYSIS OF THE WORDS
“AŞK, SEVGİ, SEVDA” IN TURKISH

Abstract

Collocations can be defined as the linguistic patterns that are evaluated as a typological feature in all languages, formed by a word that is used with meaningful repetitions in a given sequence with other words. In this respect, the most basic partnership of names displaying collocation in the same dependent index is that they share a certain semantic

* Necmettin Erbakan Ün. Sos. ve Beş. Bil. Fak. Dilb. Böl. aedagundogdu@gmail.com, orcid.org/0000-0002-9074-7903
Gönderim tarihi: 26-05-2019 Kabul tarihi: 11-07-2019

field. In this study, what kind of inferences can be made about the cognitive structuring in the language by means of syntactic patterns is analyzed. In the study, although they are evaluated as closely related in Turkish, with different string usages and references, the dependent index views of the words “aşk, sevgi, sevda” are discussed through the Turkish National Compilation 3.0 (TUD 3.0) and how the meaning contents that they mention reflect to the linguistic plane with cognitive frameworks was tried to reveal. Although the words of the study share quite similar semantic areas, they exhibit collocations with substantially different words and these collocative patterns have different emotion values in terms of semantical discourse melody. Similarly, it has been found that conceptualization related to the words “aşk, sevgi and sevda” in Turkish is defined through cognitively various experiences.

Keywords: Collocation, semantics, cognitive structuring, corpus.

GİRİŞ

Dilde sözcüklerin anlam sınırlarının çizilmesinde bağlamsal faktörlerin büyük önem taşıdığı yadsınamaz bir gerçektir. Dilsel bağlama ilişkin örüntüler, sözcüğün düzenlem düzeyinden başlayarak en alışılmadık değişmeceli anlam görünümlerine değin potansiyel olarak içerisinde taşıdığı anlamsal bilgileri sunabilmektedir. Söz konusu örüntülerden biri de anlambilimde yaygın olarak araştırma konusu yapılan ve somut verilerle çalışmaya izin veren birlikteliklerden olan eşdizimlilik (collocation) görünümleridir. Eşdizimlilik terimi uzun yıllar boyunca başta dil öğretimi, derlemdilbilim, bilgisayarlı dilbilim olmak üzere çeşitli disiplinlerce araştırma konusu yapılmıştır. Söz konusu terim ilk olarak Firth (1951) tarafından, sözcüksel yapının dört anlam derecesinden birini ortaya koymak amaçlı kullanılmıştır: Firth, eşdizimliliği “yazımsal düzey”, “sesbirimsel düzey”, “dilbilgisel düzey” sonrasında yer alan dördüncü düzey olarak tanımlamaktadır. Araştırmacı “eşdizim” terimini yalnızca sözcüğün anlam derecesini ortaya koymak için değil, ayrıca sözcüğü anılan diğer sözcüksel düzeylerden ayırt etmek amaçlı da kullanmaktadır. Firth’e göre eşdizimsel örüntüleme aracılığıyla oluşan anlam, büyük oranda “sıklık” kavramı çerçevesinde şekillenmektedir. Buna göre, belirli bir dizgede karakteristik ve sık olarak tekrarlanan sözcük birliktelikleri eşdizimsel anlamı oluşturmakta ve bir sözcüğün anlam özellikleri ile kullanım özellikleri ancak o sözcüğün aynı dizgede yaygın olarak kullanıldığı diğer sözcükler aracılığıyla elde edilebilmektedir.

Alanyazında eşdizimliliğe ilişkin çalışmalar (Sinclair, 1991; McCardell, 1995; Nesselhauf, 2005; Tutin, 2008; Seretan, 2011) incelendiğinde her dilde eşdizimsel olarak birbiriyle sık kullanılan yapıların tipolojik birtakım özellikleri olduğunu söylemek mümkündür. İlk olarak eşdizimliliklerin önüretimsel (prefabrical) yapılar olduğu

söylenbilir: Dildeki seçime açık yapıların (openchoice) tersine eşdizimlilikler büyük oranda dil kullanıcısının seçimi doğrultusunda şekillenmemektedir. Bu açıdan söz konusu kullanımlar yalnızca bireysel dil kullanımlarını değil bütünsel bir dağılım ile dilin genel kullanımlarını kapsamaktadır. Bu özelliğe paralel olarak eşdizimliliklerin birçok durumda nedensizlik sergilediğini söylemek mümkündür. Örneğin Türkçede düşünüldüğünde “sert bir kahve” kullanımı yerine “*katı bir kahve”, “*sıkı bir kahve” ya da “*güçlü bir kahve” kullanımları, kabul edilebilir bir nitelikte değildir. Aynı şekilde İngilizcede kahveye ilişkin aynı tat derecesini betimlerken “strong” sıfatının kullanılmasının da yalın bir açıklamaya sahip olması zordur. Örneklerden yola çıkarak aynı zamanda eşdizimliliklerin büyük oranda tahmin edilebilir olmadığını söylemek mümkündür. Bu özellik de eşdizimliliğin nedensizliği çerçevesinde ortaya çıkan özelliklerden biridir. Eşdizimliliklerin diğer bir özelliği de yinelenebilir yapıda olmalarıdır. Bu bağlamda, sıklık temelli yaklaşımın da en temel dayanağının söz konusu özellik olduğunu söylemek mümkündür. Eşdizimliliklerin yinelenebilir olması aynı eşdizimlilik yapısını birçok dizgede görmenin mümkün olduğu anlamına gelmektedir.

1.1. Eşdizimlilik, Yakınanlamlılık ve Bilişsel Şemalar

Eşdizimlilik araştırmaları, sözcüğün bağlamsal içeriğine ilişkin derinlemesine bilgi vermesinin yanı sıra aynı zamanda onun diğer yakınanlamlı sözcüklerle karşılaştırıldığında anlamsal farklılıkların ortaya konmasına de olanak tanımaktadır. Cruse (2006) yakınanlamlı sözcüklerin aynı çekirdek anlamı paylaşmasında rağmen tipik bağlamlarda aynı anlam özelliğini göstermeyen yapılar olduğunu ifade eder. Buna paralel olarak Murphy vd. (2010) yakınanlamlılık ilişkisindeki sözcüklerin doğruluk koşulları ve önermeyi etkilediğini, bu bağlamda birbirinin yerine kullanılma olasılığı her zaman olmadığını belirtir. Bu açıdan alanyazında “eşanlamlı” olarak adlandırılan yapıların büyük çoğunluğunun aslında yakınanlamlılık ilişkisi kurduğu söylenebilir (bkz. Palmer, 2001; Saeed, 2003; Murphy vd., 2010; Cruse, 2006). Sözcüğün yakınanlamlılık sergilediği diğer sözcüklerden sıyrılarak özgülleştirilmesi sürecinde eşdizimlilik örüntülerinin ortaya konması güvenilir sonuçlar verme açısından büyük önem taşımaktadır.

Aynı çekirdek alanı paylaşmasına rağmen farklı bağlamlarda ve eşdizimsel örüntülerde kullanılan sözcüklerin seçimsel özellikleri büyük oranda dilin üretildiği bilişsel arkaplan aracılığıyla şekillenmektedir.

(I) Kara haber tez duyulur.

(II) Siyah haber tez duyulur.

Tümce I ve II'de görüldüğü gibi, birçok kaynakta eşanlamlı olarak değerlendirilebilen *kara* ve *siyah* sözcükleri bağlam içerisinde görüntülendiğinde aynı anlam değerine sahip olmadığı söylenebilir. Bu açıdan *kara/siyah* sözcük çifti için düz anlamsal düzeyde ortak anlambirimcik demetlerine sahip olmalarına rağmen değişmeceli anlamda aynı ortaklığı her zaman gösteremediği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, Tümce I kabul edilebilir bir görünüm sergiler iken Tümce II kabuledilebilirlik sınırlarını aşmaktadır. Örnek tümcelerden hareketle dilsel örüntülerin karmaşık bir işlemeylemeden geçtiği söylenebilir. Bu açıdan dil kullanımları kültürel, bilişsel ve yapısal bileşenlerin bütünü olarak değerlendirildiğinde, söz konusu düzeneğin bireysel ve toplumsal kavramsallaştırma sürecini ortaya koyan en önemli edimlerden biri olduğu söylenebilir. Aksan (1998) söz konusu kavramsallaştırma sürecine anlamlama (signification) adını vermektedir. Anlamlama dünyadaki nesne ve olayların belli bir ses bileşimiyle simgeleştirilerek kavramsallaştırılması olarak değerlendirmektedir. Buna paralel olarak Büyükkantarcıoğlu (2006) anlamlama sürecinin hem dilsel birimlerin hem de dış dünya gerçekliğine ilişkin olguların zihiniçi kavramsal bir düzlemde buluşturulmaları ile gerçekleştirildiğini, söz konusu kavramsal düzlemin nasıl modellendiği, deneyimlenen toplumsal gerçeklik olgularının türü ile yakından ilişkili olduğunu ifade etmektedir.

Dil ve deneyim ilişkisi dilbilimsel açıdan, bilişsel anlambilim çerçevesinde ele alınmaktadır. Bilişsel anlambilim kuramı (bkz. Croft ve Cruse, 2004; Lee, 2005; Saeed, 2005; Evans, 2012) dilsel yapıyı, belirli bir durumun kavramsallaştırılması yoluyla elde edilmiş bir alan olarak tanımlamakta ve bu alanın bilişin bir yansıması olarak kabul etmektedir. Bu açıdan her dilin kendinde özgü anlambilimsel bir evreni olduğundan söz etmek mümkündür. Dillerde aktarımın direkt eşleşme (mapping) yoluyla her zaman sağlanamadığı düşünüldüğünde farklı dilsel kodların kullanımının farklı deneyimlerin ve buna bağlı olarak farklı kavramsallaştırmaların ürünü olduğu söylenebilir. Bu bağlamda doğal dile ilişkin yapılan incelemeler, dili yapısal bütünlüğü içerisinde ele alarak betimlemenin yanı sıra aynı zamanda o dilin üretildiği topluma ilişkin önemli sosyal ve kültürel çıkarımlar yapmaya da olanak tanımaktadır. Dili inceleyen modern çalışmalar özellikle bilişsel anlambilim kapsamında o dilin üretilmesindeki belirli düşünce kalıpları (şemalar) ve kültürel koşulları eldeki dilsel veriler aracılığıyla derinlemesine çözümleyebilmektedir. Bu çalışma "aşk, sevgi, sevdâ" sözcükleri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Birçok dilde söz konusu üç sözcüğün büyük oranda aynı sözcüksel göstergeyle ifade edilmesi çalışmanın temel motivasyonunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda "Türkçede 'aşk, sevgi, sevdâ' sözcükleri eşdizimlilik görünümleri çerçevesinde hangi bilişsel şemalarla dilsel düzleme yansımaktadır?" araştırma sorusu aracılığıyla sevmek, âşık olmak, sevdalanma deneyimlerine ilişkin bilişsel sürecin nasıl aktarıldığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

1.2. Türkçede “aşk, sevgi, sevda” Sözcükleri

Düğüm sözcüklerin Güncel Türkçe Sözlük'teki¹ tanımları incelendiğinde aşk “Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.”, sevgi “İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu.”, sevda “(I) Güçlü sevgi, aşk, (II) Aşırı ve güçlü tutku, istek.” açıklamaları ile karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan aşk, *aşırı sevgi*; sevda ise *güçlü sevgi ve aşk* ile tanımlanmaktadır. İncelenen tanımlarda her sözcüğün bir diğeri ile tanımlanması, sözcüklerin özgül anlamsal içeriklerine ilişkin tam bir bilgi sahibi olmamıza izin vermemektedir. Bu açıdan sözcükler üzerinde daha detaylı bir inceleme yapılmasına gereksinim duyulmaktadır. May (2005) batı geleneğinde dört farklı aşk türü olduğunu ifade etmektedir. İlki şehvet diye adlandırılan *libido*, ikincisi üretme ve yaratma dürtüsü olan *eros*, üçüncüsü *philia* denilen dostluk, kardeş sevgisi, dördüncüsü ise ilk örneği insanın Tanrı sevgisi olan ötekinin refahı için adanmış sevgi *agape*. Buna paralel olarak Veysal (2010) sevginin *philia* ve *agapeye*, cinsellik ve aşkın da *eros*a karşılık geldiğini; *philia*nın genel olarak bağlanmayı, başka türden sevgiyi de içerirken, *agape*nin dostluk ve yardımlaşma bağlamında sevgiyi, paylaşmayı ifade ettiğini ifade etmektedir. Bu anlamda aşk, sevgi ve sevda sözcüklerinin birbirine yakın görünse de çok farklı anlamsal uzanımlara sahip olduğu söylenebilir. Sevgi hislerin yoğunluğu açısından daha sakin ve ortalama bir skalada ilerlerken aşk ve sevda deneyiminde bu “normallik” aşılabilmektedir. Aynı şekilde, sevgi deneyiminin başlangıç düzeyinde nedenleştirme daha kolay kurulurken aşk ve sevdanın deneyimlenmesinde söz konusu neden-sonuç ilişkisi kurulamayabilmektedir. Öte yandan, göz önüne alınması gereken bir başka nokta da sevgi ve sevda arasındaki türetimsel ilişkidir. Sevgi ve sevda “sev-”eylemini taban olarak kabul edip türetimsel sürece girse de sevda sözcüğü içerik olarak aşka daha yakın bir mesafede durmaktadır. Bu açılardan, anlamsal alan çerçevesinde yakın fakat deneyim koşulları açısından birbirinden uzaklaşabilen sözcüklerin dizgesel görünümünden yola çıkarak anlambilimsel bir çözümlemeyle Türkçenin duygusal “bilinçaltı”na ulaşma isteği araştırmanın temel motivasyonunu oluşturmaktadır.

2. YÖNTEM

Çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmış, betimsel tarama sonucu elde edilen veriler tematik analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Tematik analiz, elde edilen veriler içerisinde tema ve örüntüler aramak amacıyla yapılan kodlamalara dayalı bir analiz yöntemidir (Glesne, 2013). Çalışmanın veri seti evrenini Türkçe Ulusal Derlemi 3.0 (TUD 3.0) veritabanında yer alan metinler oluşturmaktadır. TUD 3.0 günümüz Türkçesinin dengeli, büyük ölçekli ve genel amaçlı bir derlemi olacak biçimde tasarlanmıştır. TUD 50 milyon

¹ <http://www.tdk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 15.12.2018.

sözcükle sınırlandırılmıştır ve %98 oranında çok çeşitli türlerden ve 20 yıllık bir zaman aralığında yayınlanmış (1990-2009) yazılı metinlerden oluşmaktadır. Derlemin %2'si ise yazıya aktarılmış konuşmalar ya da sözlü verileri kapsamaktadır. TUD 3.0 metinlerinin sözcük sayıları ve dağılımları, yayın yılı, konu alanı ve metin türü ölçütlerine dayalı olarak oranlanmıştır. Böylelikle çok çeşitli konu alanlarını kapsayan Türkçe yazılı metinlerden örneklem yoluyla derlem veritabanı oluşturulmuştur².

Çalışmanın ilk aşamasında araştırma konusu sözcükler bağımlı dizin görünümüne ulaşmak için TUD 3.0 sorgu arayüzü kullanılmış, elde edilen sorgu sonuçları kapsamında sözcüklerin eşdizimsel görünümü sıklık temelli ölçütlerle ortaya konmuştur. Veri toplama sürecinin sonunda elde edilen veriler MS Excel'e aktarılmış, içerik analizine tabi tutulmuş ve son olarak elde edilen bulgular SPSS 16.0 paket programı aracılığıyla betimsel istatistik kapsamında yüzde ve sıklık ölçümleri yapılmış ve yorumlanmıştır. Çalışmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir:

- “aşk, sevgi, sevda” düğüm sözcüklerine ilişkin sorgular TUD 3.0 arayüzü *yazılı sorgu opsiyonu* aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.
- Düğüm sözcüklerin bağımlı dizin görünümüleri [n-1/n+1] n-gram olarak taranmış, gereksinim duyulduğunda n-gram aralıkları genişletilmiştir.
- Bulguların gösteriminde ölçüt olarak [sıfat + düğüm sözcük], [düğüm sözcük + ad], [ad + düğüm sözcük], [düğüm sözcük + eylem] olmak üzere dört farklı örüntü düzeyi kullanılmıştır.
- Kalıplaşmış ve sık tekrar eden eşdizimlilikleri sağlıklı saptamak amacıyla, bağımlı dizinlerde araştırma kapsamında sıklığı 10'dan büyük örüntüler (T-score>3 değerlendirilmiş, yorumlamaya izin vermeyecek kadar yetersiz örüntüye rastlanmıyorsa daha az sayıda sıklık görünümüleriyle genişletilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

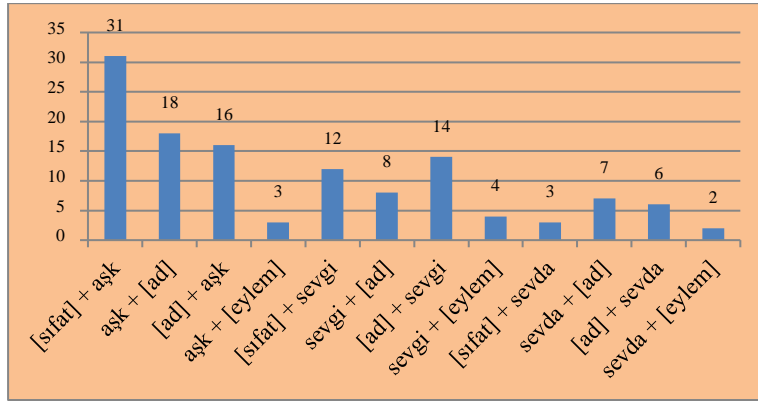
Giriş Gözlemleri

TUD 3.0 aracılığıyla “aşk, sevgi, sevda” düğüm sözcüklerinin bağımlı dizin görünümüleri incelendiğinde en yüksek sıklığa sahip olan yapının *aşk* olduğu, bunu sırasıyla *sevgi* ve *sevda* sözcüklerinin izlediği gözlemlenmektedir. Eşdizimsel görünüm açısından bakıldığında birlikte görülen farklı sözcük sayısı (type) açısından da *aşk*, diğer düğüm sözcüklerle kıyaslandığında daha çok farklı sözcükle eşdizimlilik kurabildiği söylenebilir. Tablo 1.de düğüm sözcüklerin bağımlı dizinlerdeki karşılaşılma sıklığı, Grafik 1.de ise eşdizimsel sözcüklerle kullanılma sıklığı yer almaktadır.

² <http://www.lrec-conf.org/proceedings/lrec2012/papers.html> Erişim Tarihi: 23.10.2018.

Tablo 1. Dügüm Sözcüklerin Öbek Yapı Görünümlerine İlişkin Dağılımlar

dügüm sözcük	öbek yapı	f	ft
AŞK	[sıfat + aşk]	1211	3130
	[aşk + ad]	825	
	[ad] + aşk]	797	
	[aşk + eylem]	297	
SEVGİ	[sıfat + sevgi]	479	1528
	[sevgi + ad]	216	
	[ad + sevgi]	395	
	[sevgi + eylem]	438	
SEVDA	[sıfat + sevda]	46	168
	[sevda + ad]	75	
	[ad + sevda]	31	
	[sevda + eylem]	16	

Grafik 1. Dügüm Sözcüklerin Eşdizimlilik Sergilediği Farklı Sözcük Sayısı

Çalışmanın devamında, incelenen sözcüklerin bağımlı dizin görünümüleri aracılığıyla aynı dizgede sıklıkla birlikte yer aldığı eşdizimsel öğelere yer verilmiş, söz konusu örüntüler bilişsel anlambilim bağlamında analiz edilmiştir.

3.1. Aşk Sözcüğünün Bağımlı Dizin Görünümleri

“Aşk” düğüm sözcüğünün [n-1/n+1] n-gram örüntüleri TUD 3.0 bağımlı dizinler aracılığıyla denetlendiğinde toplam 3130 yapı karşımıza çıkmaktadır. Sözcüğün [sıfat+aşk] öbek yapı görünümüleri sevgi ve sevda düğüm sözcüklerinin öbek yapılarıyla karşılaştırıldığında farklı sözcük sayısı olarak karşımıza en yoğun biçimde çıkan eşdizimliliğin “aşk” olduğu gözlemlenmektedir. Bu açıdan söz konusu üç deneyim alanı içerisinde üzerinde en çok düşünülen, detaylandırılan ve somutlaştırılmaya gereksinim duyulan deneyimin aşk olduğu söylenebilir. Sözcüğün dizgesel görünümüleri bilişsel

perspektiften değerlendirildiğinde özellikle aşka ilişkin deneyimlerin tanımlanması ve kültürel/bilişsel bir öge olarak aşkın yaşanma biçiminin aktarılması açısından önemli arkaplan bilgilerine ulaşılmaktadır. Ayrıca aşkın yaşanma biçiminin aktarılması dışında “aşk ve zaman” arasında da birbiriyle bağlantılı anlamsal alanlar kurulduğu söylenebilir. Söz konusu anlam alanları ya “ilk aşk/son aşk” vb. gibi *sırasallık* ya da “ölümsüz aşk/sonsuz aşk” gibi *bitimsizlik* üzerinde biçimlenmektedir. Bu açıdan Türkçede aşkın zamanla sınanan bir duygu olarak karşımıza çıkmasıyla birlikte “zamanın sınırlarını aşabilen bir deneyim” olarak kodlandığını söylemek mümkündür. Tablo 2.de aşk düğüm sözcüğüyle eşdizimlilik sergileyen sıfatlar ve sıklık görünüşleri yer almaktadır.

Tablo 2. “aşk” Düğüm Sözcüğünün Sıfat Sözcük Türüyle Olan Eşdizimlilikleri

<p><i>ilk (194), büyük (186), gerçek (102), yasak (72), yeni (62), ilahi (47), platonik (45), güzel (41), eski (40), tek (38), son (35), karşılıksız (32), gizli (29), imkansız (28), mutlu (24), umutsuz (24), yıldırım (23), ölümsüz (21), sonsuz (20), romantik (18), biricik (15), cinsel (14), sanal (12), tutkulu (12), muhteşem (12), tek gecelik (11), karşılıklı (11), sahte (11), derin (11), hakiki (11), eşcinsel (10).</i></p>	<p>AŞK</p>
---	-------------------

Tablo 2. incelendiğinde aşkı niteleyen sıfatlar arasında “ilk, büyük, gerçek” sıfatlarının kullanımı son derece dikkat çekici bir özelliğe sahiptir. Bu açıdan *aşkı deneyimleme zamanı*, *aşkın boyutu* ve *gerçekliği* gibi kavramsal yapılar büyük önem taşımaktadır. “sevgi” sözcüğüyle, söz konusu kullanımlara ilişkin değiştirim testi yapıldığında “ilk sevgi, büyük sevgi” gibi öbek yapı görünüşlerinin bu denli yaygın kullanılmadığı gözlemlenmektedir. Söz konusu düğüm sözcük anlambilimsel söylem ezgisi bağlamında ele alındığında, dizgeye olumlu (büyük, sonsuz, romantik vb.) ya da olumsuz (yasak, gizli, sahte) tutumsal özellikler kazandırmakta iken yansız bir ezgi oluşturma koşulunun son derece ender kurulabildiğini söylemek mümkündür. Öte yandan dizgeler incelendiğinde aşk deneyiminin yalnızca bireysel bir his düzeyi olmadığı aynı zamanda “ilahi aşk” gibi tanrısal bir boyutta da işlenebildiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda Türkçenin, tasavvuf kültürüne ilişkin birtakım kavramsallaştırmalara sahip olduğu söylenebilir.

Sözcüğün adlarla olan eşdizimliliklere bakıldığında [aşk +ad] ve [ad + aşk] olmak üzere iki farklı öbek yapı oluşturma eğiliminden söz etmek mümkündür. Söz konusu öbek yapıların, diğer düğüm sözcüklerle kıyaslandığında daha yoğun bir kullanım alanına sahip olduğunu söylemek mümkündür. [aşk +ad] eşdizimlilikleri incelendiğinde *aşk hikayesi*, *aşk öyküsü* gibi öbek yapıların yaygın olarak kullanılması eğilimi göz önünde bulundurulduğunda, Türkçede aşkın masalsi ve anlatılmaya değer bir deneyim olarak kodlandığını söylemek mümkündür. Ayrıca *aşk şiiri*, *aşk şarkısı*, *aşk filmi* vb. gibi

kullanımların yaygınlığı göz önüne alındığında aşkın sanatsal alanlarda çok yoğun işlenen bir tema olduğu çıkarımı da bunu desteklemektedir. Aşkı “hikâyeleştirme” sürecinin gerçeküstü ve büyümlü bir yanı olduğu da söylenebilir. Nitekim *aşk iksiri*, *aşk tanrıçası* gibi eşdizimsel görünümünün yaygınlığı da bu çıkarıma paralel bulgular sunmaktadır. Aşk deneyiminin aynı zamanda *ateş* sözcüğüyle metafor alanı oluşturma eğilimi de elde edilen önemli bulgular arasındadır: kaynak alanında sıcak temas, yanıcılık olarak karşımıza çıkan söz konusu metafor hedef alanda aşkın acı çektirici bir deneyim olabileceğine işaret etmektedir.

Tablo 3. “aşk” Dügüm Sözcüğünün Ad Sözcük Türüyle Olan Eşdizimlilikleri

AŞK	hikâyesi (146), öyküsü (75), mektubu (74), şiiri (69), hayatı (64), romanı (63), ilişkisi (59), acısı (53), şarkısı (50), ateşi (35), filmi (35), insanı (21), evliliği (18), tanrıçası (14), macerası (13), iksiri (12), kitabı (12), masalı (12).
<i>Allah (449), gençlik (49), tanrı (45), çocukluk (44), sanat (28), vatan (27), eğlence (25), hizmet (25), yaz (20), hakikat (15), ölüm (15), görev (15), bağımsızlık (10), hürriyet (10), özgürlük (10), yelken (10).</i>	AŞKI

Tablo 3’te [ad + aşk] öbek yapıları incelendiğinde ise aşk deneyiminin nesne olarak yalnızca bireyi ele almadığı, birçok farklı arzu nesnesi oluşturabildiğini söylemek mümkündür. Allah aşkı, tanrı aşkı gibi öbeklerin yaygın olarak kullanılması da bu bulguyu desteklemektedir. Öte yandan söz konusu öbek yapı görünümünde *vatan aşkı*, *bağımsızlık aşkı*, *hürriyet aşkı*, *özgürlük aşkı* gibi ideolojik izler bulmak da mümkündür. [ad + aşk] öbek yapı diziliminde ise “Bir eyleme/etkinliğe olan aşırı istek” anlamında *sanat aşkı*, *eğlence aşkı*, *yelken aşkı* gibi eşdizimlilikleri de karşımıza çıkan diğer deneyim alanlarından olduğu söylenebilir.

Sözcüğün olan eşdizimliliği incelendiğinde *aşk yaşa-* (f=263), *aşka düş-* (27), *aşka kapıl-* (7) eylem öbekleriyle karşılaşmaktadır. Bu kapsamda, sıklığı en yüksek birim olarak karşımıza çıkan *yaşa-* eyleminin gündelik yaşamı saran bir gerçekleştirme görünümüne sahip olması aşkın çok boyutlu bir deneyim olduğuna işaret etmektedir. Zira “*sevgi yaşa-” yapısını kurma sürecindeki kabul edilebilirlik sınırları düşünüldüğünde “aşk=yaşam” denkleminin kurulması onu hayatın içerisinde birden çok alanda deneyimleme/bitimsizlik gönderimlerine doğru çekmektedir. Öte yandan söz konusu sözcüğün *düş-* ve *kapıl-* eylemleriyle olan eşdizimlilikleri düşünüldüğünde olumsuz bir kaynak alandan beslendiğini

söylemek mümkündür. Lakoff (2015) yönelim metaforlarına ilişkin yaptığı çalışmasında “mutlu olan yukarıda, kederli olan aşağıdadır”, “iyi olan yukarıda, kötü olan aşağıdadır.” önermelerini ortaya koymaktadır. Bu açıdan “düş-” eylemi aşk deneyimine ilişkin olumsuz sayılabilecek bir deneyim alanı kurgulamaktadır.

3.2. Sevgi Sözcüğünün Bağımlı Dizin Görünümleri

“Sevgi” düğüm sözcüğünün [n-1/n+1] n-gram örüntüleri TUD 3.0 bağımlı dizinler aracılığıyla incelendiğinde toplam 1528 yapı karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu sözcüğün [sıfat+ad] öbek yapı görünümüleri incelendiğinde 12 farklı sözcükle dizgeselleşebildiğini söylemek mümkündür. Bağımlı dizinler incelendiğinde “gerçek sevgi”, “büyük sevgi” ve “karşılıklı sevgi” öbeklerinin diğerlerine göre daha güçlü eşdizimsel yapılar kurabildiğini söylemek mümkündür. Bu açıdan sözcüğün büyük oranda olumlu çağrışıma sahip sıfatlarla, olumlu söylem ezgisi kurabildiğini sonucuna ulaşılabilir. Genel anlamda, sevginin dilsel kodlanması, sevgi deneyiminin yaşanma biçimlerinin detaylandırılması üzerinedir: *koşulsuz sevgi, karşılıksız sevgi, içten sevgi* vb. Bu anlamda sevgi, aşk deneyiminde olduğu gibi bireysel öncelemeyi kodlamamakta ve karşındaki için de gerçekleştirilebilecek bir deneyime dönüşmektedir. Öte yandan karşılaşılma sıklığı az da olsa *koşullu sevgi* gibi olumsuz ezgi barındıran öbeklere de rastlanmaktadır.

Tablo 4. “sevgi” Düğüm Sözcüğünün Sıfat Sözcük Türüyle Olan Eşdizimlilikleri

<i>gerçek (113), büyük (67), karşılıklı (59), koşulsuz (47), güzel (31), karşılıksız (28), aşırı (28), sonsuz (27), içten (26), derin (24), yoğun (15), koşullu (14).</i>	SEVGİ
---	--------------

İnceleme konusu sözcüğün ad öbeği oluşturma koşulları incelendiğinde [sevgi+ad] yapısında *sevgi gösterisi, sevgi sözcüğü* gibi, sıfat kullanımlarıyla paralellik gösteren “sevginin ifade edilme biçimi”nin kodlanması ön plana çıkmaktadır. Ayrıca sevginin bağ oluşturma işlevi ve bir gereksinim olarak değerlendirilmesi de dikkate değer bulgular arasındadır. Bu anlamda olumlu söylem ezgisi tıpkı sıfat eşdizimliliklerinde olduğu gibi yine ön plana çıkmaktadır. Nitekim sözcüğün [ad+sevgi] yapısında da bu bulguları destekleyici eşdizimsel örüntülere rastlanmaktadır. Söz konusu öbek yapı örüntülerinde de sevginin çeşitlenebileceği de gözlemlenmektedir: *anne sevgisi, vatan sevgisi, insanlık sevgisi* vb. Bu açıdan sevgi deneyiminde aşkta olduğu gibi büyük oranda tekil bir nesneye odaklı bir arzulama olmadığını söylemek doğru bir ifade olacaktır.

Tablo 5. “sevgi” Dügüm Sözcüğünün Ad Sözcük Türüyle Olan Eşdizimlilikleri

SEVGİ	<i>gösterisi (58), sözcüğü (43), bağı (25), türü (23), yumağı (19), ifadesi (19), kaynağı (15), ihtiyacı (14).</i>
<i>insan (104), vatan (57), çocuk (31), Allah (26), millet (25), kitap (24), anne (21), doğa (19), yurt (18), okuma (16), insanlık (15), hayvan (15), aile (13), Atatürk (11).</i>	SEVGİSİ

Sözcüğün eylemlerle oluşturduğu eşdizimlilik görünümüleri incelendiğinde *sevgi duy-* (164), *sevgi ver-* (78), *sevgi göster-* (131), *sevgi kazan-* (65) gibi eylem öbekleri sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu eylemlerin büyük oranda olumlu çağrışımsal alana sahip olduğu ve buna paralel olarak öbek yapı düzeyinde olumlu anlambilimsel söylem ezgisi kurabildiğini söylemek mümkündür.

3.3. Sevda Sözcüğünün Bağımlı Dizin Görünümleri

Sevda sözcüğünün bağımlı dizin görünümüleri incelendiğinde, aşk ve sevgi sözcükleriyle karşılaştırıldığında sınırlı sayıda sıklığa sahip olduğu gözlemlenmektedir. İncelenen veritabanında toplam 168 yapıyla karşılaşılmıştır.

Tablo 6. “sevda” Dügüm Sözcüğünün Sıfat Sözcük Türüyle Olan Eşdizimlilikleri

<i>kara (39), eski (4), güzel (3).</i>	SEVDA
--	--------------

Tablo 6 incelendiğinde *sevda* düğüm sözcüğünün üç farklı sıfatla eşdizimlilik sergilediği görülmektedir. Bu yapılardan “kara sevda” öbeği güçlü bir eşdizimlilik örneği oluştururken *eski* ve *güzel* sıfatları ile karşılaşılan eşdizimlilikler için aynı kararlılığın sergilendiğini söylemek zordur. Bu açıdan kara sevda öbeği anlambilimsel düzlemde serbest eşdizimlilikler çerçevesinden çıkarak kısıtlı eşdizimlilikler (restricted collocations) kapsamında değerlendirilebilir. “Kara sevda” öbeğinin kavramsallaştırma süreci bilişsel kodlama açısından ele alındığında, “kara” eşdizimsel sözcüğünün çağrışımsal alanı kapsamında olumsuz bir ezgiye sahip olduğu ve olumsuz bir anlamsal ezgi yaratmaya katkıda bulunduğu söylenebilir. Bu açıdan aşk deneyimi ile karşılaştırıldığında duygu yoğunluğundaki aşkınlık bağlamında her iki deneyim de benzeşse de dizimsel ve anlamsal olarak farklı tamlayıcıları tercih ettikleri, aşkın hem olumlu hem olumsuz bir deneyim alanı karşımıza çıkarken sevdanın büyük oranda olumsuz bir deneyim olarak kodlandığını söylemek mümkündür.

Bağımlı dizinde [sevda+ad] öbek yapıları incelendiğinde sözcüğün aşk ve sevgiye göre daha sınırlı bir eşdizimsel seçimle karşımıza çıktığı söylenebilir. Dizgelerdeki en güçlü eşdizimliliğin “sevda türküsü” olduğu gözlemlenmektedir. Bu bağlamda “aşk türküsü” gibi bir öbek yapıyla kıyaslandığında aşk ve sevdanın aslında bilişsel olarak farklı kültürel dinamiklerle ilişkilendirildiğini, sevdanın daha yerel-folklorik bir deneyime işaret ettiğini söylemek mümkündür. Aynı şekilde “aşk şarkısı” daha yaygın bir üretimken “sevda şarkısı” daha ender bir görünüm olarak karşımıza çıkacaktır. Bunun yanı sıra masal, söz, şiir, şarkı gibi sevdanın ifade edilme yollarına ilişkin öbekler en yaygın kullanılan desenlerdendir.

Tablo 7. “sevda” Dügüm Sözcüğünün Ad Sözcük Türüyle Olan Eşdizimlilikleri

SEVDA	<i>türküsü (14), ateşi (13), masalı (13), sözü (13), şiiri (10), yolu (7), şarkısı (5).</i>
<i>araba (17), cennet (4), karaborsa (3), koltuk (3), ay-yıldız (2), memleket (2).</i>	SEVDASI

Tablo 7’de [ad+sevda] öbek yapıları incelendiğinde “araba sevdası” örüntüsünün yaygın olarak kullanıldığı gözlemlenmektedir. Bu durum söz konusu öbeğin yazınsal bir esere gönderimde bulunması ile açıklanabilir. Bağımlı dizinlerde söz konusu öbek yapı dışında çok güçlü eşdizimliliklere rastlanmamaktadır. Bulgularan eşdizimliliklerdeki gönderimler ise iki farklı anlambilimsel eşleşmeye izin vermektedir: Sevda deneyimi ilk olarak “bir şeye duyulan yoğun ilgi” kapsamında *ay-yıldız sevdası*, *memleket sevdası* görünümüleriyle, ikinci olarak da “bir şeye duyulan ve olumsuz olarak tanımlanan yoğun heves” kapsamında *karaborsa sevdası*, *koltuk sevdası* öbek yapılarıyla karşımıza çıkmaktadır. İlk eşleşmeler olumlu bir söylem ezgisi yaratırken ikinci eşleşme düzeyinin olumsuz söylem ezgisi yaratma eğiliminde olduğu söylenebilir. Öte yandan sözcüğün eylem yapılarına bakıldığında *sevda çek-* (9) *sevdaya düş-* (79) öbek yapılarıyla karşılaşılmaktadır. Eylem öbeği kullanımları incelendiğinde tıpkı aşk deneyiminde olduğu gibi sevdada da metaforik açıdan olumsuz bir deneyim alanı kurulduğu gözlemlenmektedir.

SONUÇ

Aşk, sevgi ve sevda sözcükleri üzerinden eşdizimlilik görünümünün bilişsel ve kültürel arkaplandaki örüntülerin ortaya konmasını sınavan bu çalışmada [sıfat + düğüm sözcük], [düğüm sözcük + ad], [ad] + düğüm sözcük ve [düğüm sözcük + eylem] olmak üzere dört farklı öbek yapı görünümü ele alınmıştır. TUD 3.0 üzerinden [n-1/n+1] n-gram aralığında gerçekleştirilen sorgulamada sıklık açısından en yüksek birimin aşk olduğu onu sırasıyla sevgi ve sevda düğüm sözcüklerinin takip ettiği gözlemlenmektedir. Derlemdeki

bağımlı dizin görünümüleri incelendiğinde eşdizimsel açıdan farklı sözcük kullanım değerleri bağlamında da sıralama değişmemektedir. Bu açıdan, dilde yüksek sıklığa sahip yapıların bilişsel düzeyde daha çok tekrarlanan ve kültürel evrende daha çok yer bulan deneyim alanlarını yansıttığı göz önüne alındığında Türkçede sevgi ve seveda sözcükleriyle karşılaştırıldığında aşk deneyiminin dilsel anlamda daha çok ön plana çıktığı söylenebilir. Araştırma konusu sözcüklerin sıfatlarla olan eşdizimlilikleri incelendiğinde aşka ilişkin deneyimlerin tanımlanması ve kültürel/bilişsel bir öge olarak aşkın yaşanma biçiminin aktarılması açısından zaman kavramının yoğun olarak kullanıldığı gözlemlenmektedir. Söz konusu zaman algısı *ilk aşk/son aşk, sonsuz aşk* gibi “sırasallık” ya da “bitimsizlik” izlekleriyle yaratılmaktadır. Ayrıca hem aşk hem de sevgi sözcüklerinde ortak olarak *büyük* ve *gerçek* sıfatlarıyla gerçekleştirilen yaygın eşdizimliliklere rastlanmaktadır. Bu açıdan her iki deneyim alanında da deneyimlerin boyutu ve gerçekliğinin sorgulanmasının sık rastlanan bir örüntü olduğu söylenebilir. Öte yandan her iki deneyimi birbirinden ayıran nokta, sözcüklerin dilsel bağlamda kodlanması sürecindeki tutumsal görünümüdür: Sevgi deneyiminde *koşulsuz sevgi, karşılıksız sevgi, içten sevgi* gibi sevginin karşılıklı ve empatik bir biçimde yaşanabildiği, aşkın ise daha bireyci ve ben merkezli bir deneyimleme alanına sahip olduğu gözlemlenmektedir. Aksan vd. (2008) buna paralel olarak sevginin herhangi bir kavram, olgu ya da kişiye karşı yakınlık ve ilgiyi anlattığı, sadece olumlu çağrışımı olan eşdizimliliklere sahip olan sevginin ender görülen olumsuz eşdizimliliklerinde ise sevginin olmadığı durumlardan söz edildiğini belirtmektedir. Seveda sözcüğünün sıfat eşdizimlilik görünümünde ise *kara seveda* öbeği eşdizimsel açıdan tek güçlü öbek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan seveda sözcüğü duygusal anlamda en az aşk kadar yoğun bir deneyime işaret etmekle birlikte dilsel açıdan aşk ve sevgi sözcükleri kadar yaygın işlenmediği söylenebilir.

İnceleme konusu sözcüklerin adlarla olan eşdizimlilikleri ele alındığında her üç sözcüğün de aktarım biçimlerine ilişkin detaylı bir dilsel kodlamaya rastlanmaktadır. Bu kapsamda *aşk şiiri, aşk şarkısı, aşk filmi; sevgi gösterisi, sevgi sözcüğü; seveda türküsü, seveda masalı* öbekleriyle yaygın olarak karşılaşmaktadır. Söz konusu eşdizimliliklerin bağımlı dizin görünümüleri incelendiğinde aşk ve seveda düğüm sözcüklerinde ortak olarak sanatsal alanda kendine yer bulma eğiliminden söz etmek mümkün olmakla birlikte aşk ve sevedanın aslında bilişsel olarak farklı kültürel dinamiklerle ilişkilendirildiğini, sevedanın daha yerel-folklorik bir deneyime işaret ettiğini söylemek mümkündür. Nitekim aşk deneyimini kodlamak için *şarkı, film* gibi eşdizimsel ögeler kullanılırken seveda deneyimine ilişkin için *türkü, masal* gibi ögelere başvurulmaktadır. Sözcüklerin diğer kavramsallaştırma alanları incelendiğinde aşk deneyiminin nesne olarak yalnızca bireyi ele almadığı, birçok farklı arzu nesnesi oluşturabildiğini söylemek mümkündür. *Allah aşkı, tanrı aşkı* gibi öbeklerin yaygın olarak

kullanılması da bu bulguyu desteklemektedir. Ayrıca *vatan aşkı, bağımsızlık aşkı, hürriyet aşkı, özgürlük aşkı* gibi ideolojik izler bulmak da mümkündür. Yine sevgi öbek yapı örüntülerinde de sevginin çeşitlenebileceği de gözlemlenmektedir: *anne sevgisi, vatan sevgisi, insanlık sevgisi*. Sevda deneyimi ise ilk olarak “bir şeye duyulan yoğun ilgi” kapsamında *ay-yıldız sevdası, memleket sevdası* görünümüleriyle, ikinci olarak da “bir şeye duyulan ve olumsuz olarak tanımlanan yoğun heves” kapsamında *karaborsa sevdası, koltuk sevdası* öbek yapılarıyla karşımıza çıkmaktadır. Aksan vd. (2008) sevdanın bazı bağlamlarda alçaltıcı bir anlama sahip olduğunu ve “x sevdası” öbeğinin genellikle olanaksız veya saçma durumları anlatmak için kullanıldığını bulgulamıştır.

Sözcüklerin eylemlerle olan bağımlı dizin görünümünde yine farklı bilişsel kodlamalarla karşılaşmaktadır. *Aşk yaşa-, aşka düş-* ve *aşka kapıl-* eylem öbekleri incelendiğinde “aşk=yaşam” denkleminin kurulması onu hayatın içerisinde birden çok alanda deneyimleme/bitimsizlik gönderimlerine doğru çekmekle birlikte söz konusu sözcüğün *düş-* ve *kapıl-* eylemleriyle kullanılması bilişsel açıdan zorlu bir deneyim olduğunu ifade etmektedir. Buna paralel olarak sevda deneyiminde de *sevda çek-* (9) *sevdaya düş-* (7) öbekleri ele alındığında bilişsel açıdan çok da olumlu olmayan bir deneyime gönderimde bulunmaktadır. Öte yandan sevgi düğüm sözcüğü ele alındığında *sevgi duy-* (164), *sevgi ver-* (78), *sevgi göster-* (131), *sevgi kazan-* (65) gibi daha “yumuşak” ve karşılıklı yaşanabilecek bir duygu durumunu işaret etmektedir. Sonuç olarak, yakın anlamsal alanı paylaşan sözcükler eşdizimliliğin kuramsal çerçevesinden derlem temelli olarak ele alındığında üretim ve kullanım bağlamlarında birbirinden farklı bilişsel ve kültürel algoritmalarla karşılaşabildiğini ve sosyal bir fenomen olan dil aracılığıyla bilişsel/kültürel şemalara derinlemesine ulaşabildiğini söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (2004). *Anlambilim*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, Y. vd. (2008). “Türkçede Yakın Anlamlı Sözcükler: Bir Derlem Çalışması. 22. Ulusal Dilbilim Kurultayı Bildirileri”. 8-9 Mayıs 2008, Van.
- Aksan, Y. vd. 2012. “Construction of the Turkish National Corpus (TNC)”. Proceedings of the Eight International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012). İstanbul.Türkiye. <http://www.lrec-conf.org/proceedings/lrec2012/papers.html>.
- Aksan, D. (1998). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları
- Büyükkantarçioğlu, N. 2006. Söylemden İdeolojiye: “Eleştirel söylem çözümlemesi”. Edt: Kocaman, A. *Dilbilim Temel Kavramlar, Sorunlar, Tartışmalar*. sf. 101-113. Ankara: Dil Derneği Yayınları.
- Croft, W. ve Cruse A. D. (2004). *Cognitive Linguistics*. Cambridge: Cambridge.

- Cruse, A. (2006). *A Glossary of Semantics and Pragmatics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Evans, V. (2012). "Cognitive Linguistics". Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science. 3 (2). s. 129–141.
- Firth, J. R. (1951). "Modes of Meaning". Papers in Linguistics 1934–1951. (Edt: J. R. Firth). S. 190–215. London: OUP.
- Glesne, C. (2013). *Nitel Araştırmaya Giriş*. (Çev. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2015). *Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil*. (Çev. Gökhan Yavuz Demir). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Lee, D. (2005). *Cognitive Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- May, R. (2005). *Aşk ve İrade*. İstanbul: Okyanus Yayınları.
- McCardell D. R. (1995). "A Lexical Semantic and Statistical Approach to Lexical Collocation Extraction for Natural Language Generation". AI Magazine. 16 (4).
- Murphy, M. L. (2010). *Lexical Meaning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nesselhauf, N. (2005). "Collocations in a Learner Corpus". Studies in Corpus Linguistics. S.: 14. John Benjamins Publishing Company.
- Palmer, F. R. (1991). *Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Saeed, J. (2003). *Semantics*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Seretan, V. (2011). "Syntax-based Collocation Extraction, Text, Speech and Language Technology". Berlin: Springer.
- Sinclair, J. (1991). *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Tutin, A. (2008). "for an Extended Definition of Lexical Collocations". Link: <http://www.ugrenoble3.fr>. (Erişim Tarihi: 20.08.2018).
- Veysal, Ç. (2010). "Cinselliğin, Sevginin ve Aşkın Diyalektiği". flsf Dergisi, Sayı 9. 49- 76. <http://www.tdk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 15.12.2018).